

УНІВЕРСАЛЬНИЙ НЕОМІНІМАЛІЗМ У ТВОРЧОСТІ АНДРІЯ ЛЕГКОГО НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ДЛЯ ФОРТЕПІАННОГО ДУЕТУ

Наталія ЗУБКО – старший викладач кафедри спеціального фортепіано, здобувачка освітньо-наукового ступеня, Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка, м. Львів
<https://orcid.org/0000-0002-6608-6543>
<https://doi.org/10.35619/ucp.mk.52.1141>
natalazubko@gmail.com

Цитування:

Зубко Н. Універсальний неомінімалізм у творчості Андрія Легкого на прикладі творів для фортепіанного дуету. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2026. № 52. С. 215–219. <https://doi.org/10.35619/ucp.mk.52.1141>

Досліджено фортепіанно-ансамблеву спадщину сучасного композитора української діаспори США Андрія Легкого. Розглянуто стилеві й технічні характеристики найновіших творів для фортепіано в чотири руки («Tracing of Time», «Parallels», «Theater of Light»), створених упродовж 2025–2026 років у контексті авторської концепції «універсального неомінімалізму». Запропоновано та обґрунтовано виокремлення нового етапу в творчій біографії митця. Особливу увагу приділено концепції «портретної музики» та специфіці фактурної взаємодії в межах фортепіанного ансамблю як ідеального середовища для втілення естетики універсального неомінімалізму.

Ключові слова: академічна музика, композиторська творчість, фортепіанна музика, фортепіанний дует, сучасні композиторські техніки, мінімалізм, універсальний неомінімалізм, Андрій Легкий, Dovhan & Zubko Piano Duo, українська діаспора.

Постановка проблеми, її актуальність та зв'язок із важливими практичними завданнями. Андрій Легкий (нар. 1968 р.) належить до грона американських композиторів сучасності, яскравий представник української діаспори США, член Національної спілки композиторів України (2000 р.) та Американської асоціації композиторів (2010 р.), доктор філософії (2025 р.). Коло наукових зацікавлень митця найлаконічніше окреслене темою його кваліфікаційного дисертаційного дослідження «Мистецтво успіху: стратегії та техніки в композиції» («The Art of Success: Strategies and Techniques in Music Composition»). Композиторська спадщина Легкого є невід'ємною частиною вітчизняного культурного надбання, проте в Україні вона ще не набула широкого розголосу. Процес повернення, вивчення та переосмислення творчості українських митців, які працювали чи працюють за кордоном, є надзвичайно важливим завданням для інтеграції музики діаспори в національний контекст. Науковий інтерес до спадщини А. Легкого зумовлений також його глибоким переосмисленням та інтеграцією новітніх композиторських технік і філософських поглядів, що еволюціонували впродовж усього професійного шляху. Зокрема, твори останніх років свідчать про зацікавлення композитора неомінімалістичною парадигмою. Попри безперечну мистецьку цінність та активне функціонування його музики в концертному просторі, творчий доробок митця залишається недостатньо висвітленим у вітчизняному музикознавчому дискурсі.

Останні дослідження та публікації. Аналіз інформаційної бази дослідження засвідчує, що постать А. Легкого хоча й присутня в українському науковому просторі, проте висвітлена нерівномірно. Так, у провідних довідниково-енциклопедичних виданнях (А. Муха [3], В. Полек [5]) відомості про доробок композитора обмежуються 2004 роком. У пізніших розвідках, зокрема І. Палійчук [4], здійснюється спроба огляду спадщини митця, проте наведений нею перелік творів є далеко не повним і не охоплює найважливіші здобутки останнього часу. Зокрема, поза межами музикознавчого дискурсу залишаються цикли творів для фортепіанного дуету – «Tracing of Time», «Parallels» та «Theater of Light», створених упродовж 2025–2026 років. Ці композиції репрезентують новітній етап творчості А. Легкого, що настав після здобуття ним ступеня доктора філософії (2025 р.) і засвідчують остаточну кристалізацію універсальної неомінімалістичної стилістики митця. Пропонована стаття є першою спробою наукової рецепції та музикознавчого осмислення найновішого пласту фортепіанно-ансамблевої спадщини композитора. Теоретичне осмислення мінімалізму здійснили американські історики музики та музикознавці, зокрема Кейт Поттер, Кайл Ганн [9], Вільям Робін та Керрі О'Браян [8], Патрік Нікельсон [7]. Основні концепції мінімалізму висвітлені в дисертаційному дослідженні Андрія Легкого [6].

Мета статті – введення до наукового обігу творів для фортепіанного дуету А. Легкого та аналіз його композиторської мови на прикладі зразків цього жанру, що посідає центральне місце на сучасному етапі

творчості митця. *Завдання*: виокремити провідні риси індивідуального стилю автора у творах для фортепіано в чотири руки «Tracing of Time», «Parallels», «Theater of Light» в контексті універсального неомінімалізму.

Вклад основного матеріалу дослідження. Сучасна академічна музика в останні десятиліття демонструє стійкий інтерес до мінімалістичних і постмінімалістичних тенденцій, що виникли в американському музичному середовищі 1960–1970-х років і поступово набули глобального значення. Від класичного мінімалізму Стіва Райха, Філіпа Гласса та Тері Райлі музична думка прийшла до значно ширшого спектру явищ, які отримали визначення неомінімалізму – течії, що зберігає мінімалістичний принцип стриманості засобів, але збагачує його емоційною наповненістю, виразною семантикою та індивідуальним авторським голосом.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує творчість Андрія Легкого, чия музика посідає самобутнє місце на перетині американської мінімалістичної традиції та українського культурного світосприйняття. Доктор музикознавства (University of Hartford), учень і колега Кайла Ганна, А. Легкий сформулював власну естетичну концепцію, яку сам визначає як «універсальний неомінімалізм» – підхід, що не зводиться до єдиного зразка, а синтезує різноманітні мінімалістичні тенденції відповідно до емоційного концепту кожного конкретного твору.

Дослідження індивідуального стилю А. Легкого засвідчує його безперервну динаміку та відкритість до новацій. Композиторський почерк митця пройшов складний шлях трансформації: від захоплення атональністю та постмодернізмом до поступового заглиблення в естетику мінімалізму. Так, українська дослідниця І. Палійчук пропонує таку періодизацію його доробку: ранній авангардний період (1995–2000 рр.), постмодерний (2000–2012 рр.) та мінімалістичний (від 2013 р.) [4; 231]. Однак, спираючись на аналіз найновіших композицій митця, створених у 2025–2026 роках (зокрема, після здобуття ним наукового ступеня доктора філософії), вважаємо за доцільне виокремити початок нового, четвертого етапу – періоду універсального неомінімалізму (або універсалізму).

Варто зауважити, що термінологічне визначення цього новітнього етапу творчості композитора перебуває у стадії формування. Ще на початку 2022 року в інтерв'ю Джону Данте Превендіні (з приводу лекції «Мінімалізм – шлях до успіху» [10], що не відбулася 24 лютого через початок повномасштабного вторгнення в Україну), А. Легкий оперував поняттям «релятивний (відносний) мінімалізм». Проте сьогодні, як свідчать матеріали особистого спілкування з композитором [1], митець схиляється до визначення власного актуального стилю саме як «універсального неомінімалізму», розуміючи під цим не еклектику, а принципову відкритість до різних мінімалістичних тенденцій залежно від того, який емоційний концепт лежить в основі конкретного твору. Це означає, що метод обирається під музичну ідею, а не навпаки: один твір може спиратися на фазову техніку, інший – на ритмічне остинато, третій – на повільне гармонічне розгортання у традиції сакральної медитативної музики. Така позиція відбиває глибоке розуміння мінімалізму не як стилістичної моди, а як філософського і слухового принципу. Ключова настанова Легкого – «мінімум матеріалу, максимум смислу» – перегукується з баченням американського музикознавця Кайла Ганна, який розглядає мінімалістичну техніку як спосіб відкрити слухачеві час як самобутнє музичне явище. У цьому сенсі універсальний неомінімалізм А. Легкого є, передусім, часовою концепцією: музика не розповідає, а існує у часі, дозволяючи слухачеві відчути його структуру безпосередньо.

Естетика універсального неомінімалізму в трактуванні А. Легкого долає суху механістичність класичного американського мінімалізму (repetitive music). Композитор зберігає ключові стильові маркери – роботу з патернами, остинатність, пульсацію, проте наповнює їх глибоким психологізмом, емоційною відкритістю та своєрідною «портретністю».

Однією з найбільш очевидних ознак універсального неомінімалізму є статична гармонія [6; 7]. У творах А. Легкого гармонія не «рухається» у традиційному тонально-функціональному сенсі – вона утворює звуковий простір, у якому розгортаються інші параметри. Цей підхід наближує його музику до практики медитативного слухання, характерної, до прикладу, для творів пізнього періоду Арво Пярта, хоча А. Легкий уникає безпосереднього наслідування будь-кого зі своїх фаворитів.

Непомітне реєстрове переміщення є другою ключовою рисою. Зміни у фактурі відбуваються настільки поступово, що слухач фіксує результат, не помічаючи процесу – і саме в цьому непомітному переході криється сутність головного виражального ефекту [6; 5-6]. Цей принцип можна було б окреслити «тихою трансформацією»: музика змінюється, залишаючись собою [1].

Час як музична драматургія – концепція, що виявляється в нижче розглянутих творах. Легкий не будує традиційну драматургічну дугу з кульмінацією і розв'язанням: його музика розгортається як неперервний процес, у якому кожен момент рівноважний попередньому і наступному. Це вимагає від слухача готовності до іншого типу сприйняття – не лінійного, а «занурювального».

Лаконізм засобів при насиченості змісту є свідомою й послідовною стратегією. Невеликий тематичний матеріал, обмежений набір гармонічних функцій, мінімальна кількість фактурних шарів – але

в цих обмеженнях ховається складна смислова й афективна структура. Таке розуміння мінімалізму принципово відрізняється від його поверхневого трактування як «простої музики» [6; 1].

Оптимальним простором для втілення цих новітніх композиторських ідей для Андрія Легкого виявився жанр фортепіанного дуету. Фактура для фортепіано в чотири руки постає ідеальною «лабораторією» для роботи з патерновими структурами, фазовими зсувами та статико-динамічними процесами, характерними для цього напрямку. Жанр приваблює композитора широким спектром технологічних можливостей для архітектонічної побудови форми: фактура в чотири руки володіє унікальним акустичним потенціалом, дозволяючи одночасно співіснувати кільком пластам співзвуч у максимально розлогому діапазоні. Цей простір виявляється достатньо об'ємним для розгортання часових і тембральних ідей, але вкрай прозорим для сприйняття кожного звукового мікровідхилення. Окрім суто звукових переваг, сама естетика ансамблевого музикування, де інструмент перестає бути засобом егоїстичного самовираження одного «я» і перетворюється на майданчик для витонченого діалогу, якнайповніше дозволяє втілити близькі авторові концептуальні принципи універсального неомінімалізму [1].

Важливо підкреслити, що звернення А. Легкого до цього жанру було значною мірою інспіроване творчою співпрацею з фортепіанним дуетом «Dovhan & Zubko Piano Duo». Висока виконавча майстерність, ансамблева гнучкість та психологічна сумісність піаністів стали тим творчим імпульсом, який стимулював появу циклу нових композицій («Tracing of Time», «Parallels», «Theater of Light») і визначив їхні концептуальні та фактурні особливості.

«Tracing of Time» («Відстежування часу», 2025 р.) – твір, назва якого задає його концептуальний горизонт. «Відстежування часу» – не лише метафора: це безпосереднє описання того, що відбувається в музиці. Час тут не є нейтральним носієм подій, а самостійним об'єктом музичної уваги. Композитор немов розгортає перед слухачем часову структуру, дозволяє відчувати, як час тече, зупиняється, повторюється, трансформується.

Створена спеціально для «Dovhan & Zubko Piano Duo», композиція набуває рис «портретної музики»: вона не лише має конкретну присвяту, але й концептуально віддзеркалює особистості виконавців. А. Легкий майстерно втілює у музичному матеріалі психологічний дуалізм партнерів по ансамблю – темперамент і світогляд Наталі Зубко (партія Primo) та Петра Довганя (партія Secondo). Звернення до фактури фортепіано в чотири руки стало оптимальним рішенням для демонстрації тонкої взаємодії цих двох різних психотипів.

Із точки зору техніки, твір спирається на характерну для неомінімалізму роботу з повторюваністю і мікровідхиленням. Відносно простий тематичний матеріал піддається поступовим варіаційним змінам, що розгортаються настільки повільно, що межа між «тим самим» і «вже іншим» залишається для слухача невловимою. Цей ефект – свідомо стратегія: слухач перестає відстежувати «події» в традиційному розумінні і починає сприймати сам процес часового руху.

Розподіл ролей між двома піаністами будується за принципом взаємозалежної самостійності: кожна партія є повноцінним голосом, але жоден із них не є «головним» у традиційному розумінні. Це спостерігаємо у фактурній організації музичної тканини: стабільна партія Secondo викладена протяжними опорними акордами, тоді як рухлива партія Primo розгортається у вигляді безперервних кінетичних фігурацій шістнадцятими, що базуються на тих самих гармонічних структурах. На формотворчому рівні твір базується на системі патернів, які під час поліфонічного нашарування зазнають калейдоскопічних трансформацій та утворюють вигадливі звукові орнаменти.

Гармонічна мова твору спирається на статику – характерну рису неомінімалізму загалом і композицій Легкого зокрема. Тональний центр у більшості розділів чітко окреслений, але не функціонально активний: тут немає традиційних гармонічних тяжінь і розв'язань. Замість цього гармонія виступає як фоновий простір, у якому відбувається тонка регістрова й тембральна еволюція. Поступове переміщення фактури з нижнього регістру у верхній або навпаки здатне повністю змінити характер звучання, навіть якщо висотний матеріал залишається незмінним.

Наступна п'єса «Parallels» («Паралелі», 2025 р.) слугує логічним продовженням неомінімалістичних пошуків композитора, розпочатих у «Tracing of Time». Обравши за основу індивідуальний ритмічний патерн для кожної з партій, автор вибудовує з них нову поліритмічну площину. Взаємодія цих двох ліній, їхній паралельний рух і є головним рушієм форми та художнього розвитку твору. Порівняно з «Tracing of Time», п'єса «Parallels» вирізняється значно масивнішим, репрезентативним та прямолінійним характером висловлювання.

Сюїта «Theater of Light» («Театр світла», 2026 р.) – це масштабний музичний цикл тривалістю 35 хвилин. Цей унікальний за образністю та музичними засобами твір пропонує новаторський погляд на традиції спільного музикування та розширює межі сучасного фортепіанного мистецтва.

Твір демонструє нестандартний підхід до трактування типології сюїти. Архітектоніка циклу складається з низки невеликих п'єс (мініатюр), що концептуально об'єднані тонкими лініями балансу та контрасту. Замість традиційної послідовності частин, драматургія сюїти вибудовується як цілісне дійство, де кожна наступна частина доповнює або відтіняє попередню. Новаторство твору полягає у поєднанні класичної гри в чотири руки з електроакустичним складником. Важливу формотворчу функцію виконують самостійні ритмічні патерни, що не є простим акомпанементом, а органічно співіснують із виконавцями, створюючи багатовимірний акустичний простір та діалог між живим інструментом і цифровим середовищем.

«Theater of Light» ставить перед виконавцями надзвичайно високу планку, що виходять за межі звичайної технічної майстерності. Реалізація цього циклу вимагає від дуету справжнього універсалізму, коли артисти на сцені мають одночасно поєднувати в собі кілька ролей:

- піаністів, що демонструють бездоганне ансамблеве чуття за одним мануалом;
- диригентів, які керують розгортанням музичного часу та взаємодіють зі складною електроакустичною партитурою;
- акторів, що втілюють закладену в назві твору театральну та візуальну драматургію;
- глибоких інтерпретаторів, здатних концептуально осмислити цей багатоплановий текст.

Сюїта «Theater of Light» – це не лише музична композиція, а комплексний перформанс. Завдяки нестандартній формі, неомінімалістичній естетиці та інтеграції електроніки, твір створює унікальний іммерсивний досвід, перетворюючи сцену на справжній «театр звуку та світла».

Важливим підтвердженням високої мистецької вартості та художньої життєздатності проаналізованих творів є їхнє активне входження в сучасний концертний простір. Зокрема, композиція «Tracing of Time» вже пройшла успішну виконавську апробацію на сценах Івано-Франківської філармонії ім. Іри Маланюк (25.10.2025 р.) та Львівського державного музичного ліцею ім. С. Крушельницької (30.10.2025 р.) у прочитанні фортепіанного дуету «Dovhan & Zubko Piano Duo». Наразі колектив продовжує роботу над популяризацією спадщини А. Легкого, готуючи комплексну програму для презентації в Києві, зокрема й шляхом подання заявки на участь у престижному Міжнародному фестивалі «Kyiv Music Fest». Таке інтенсивне функціонування цих композицій на вітчизняних концертних майданчиках безпосередньо сприяє досягненню нашої мети – введенню новітнього доробку митця до широкого наукового та концертно-педагогічного обігу України.

Висновки. Універсальний неомінімалізм Андрія Легкого є індивідуальною авторською системою, у якій мінімалістичні принципи стають засобом реалізації конкретної художньої ідеї, а не самодостатньою технікою. Твори А. Легкого для фортепіанного дуету свідчать про безперервний творчий пошук композитора та розширення авторської музичної мови. У жанрі фортепіанного дуету композитор відходить від абстрактної музики, віддаючи перевагу глибоко індивідуалізованому підходу та створюючи музичний психологічний портрет самих виконавців. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що саме в чотириручній ансамблевій фактурі найяскравіше викристалізувався новітній універсально-неомінімалістичний етап творчості автора

Список використаної літератури

1. Зубко Н. Інтерв'ю з Андрієм Легким.
2. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часпросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. 1164 с.
3. Муха А. Легкий Андрій Іванович. *Композитори України та української діаспори: довідн.* Київ : Муз. Україна, 2004. С. 174.
4. Палійчук І. Жанрово-стильові особливості композиторської творчості Андрія Легкого: від авангарду до мінімалізму. *Музикознавча думка Дніпропетровщини.* Дніпро, 2025. № 28 (1). С. 230-238. <https://doi.org/10.33287/222488>
5. Полек В. Легкий Андрій Іванович. *Енциклопедія Сучасної України.* Київ : Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. Т. 17. С. 18.
6. Lehki A. European Minimalism: A Study Of Six European Composers Who Have Incorporated Minimalist Practice [автореф. дис.] Univ. of Hartford Hartt Sch. 4/2/2023. 36 p.
7. Nickleson P. The Names of Minimalism: Authorship, Art Music, and Historiography in Dispute. Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Press, 2023. 253 p.
8. O'Brien K., Robin W. On Minimalism: Documenting a Musical Movement. Oakland, California: University of California Press, 2023. 449 p.
9. Potter K., Gann K. The Ashgate Research Companion to Minimalist and Postminimalist Music. London, New York: Routledge. Taylor & Francis Group, 2024. 458 p.

10. [Prevendini J.] John Dante Prevendini interviews Ukrainian musicologist Andriy Lehki about his undelivered 24 February 2022 lecture, 'Minimalism – The Pathway to Success'. URL: <https://www.classicalmusicdaily.com/2022/03/lehki.htm>

References

1. Zubko N. Interv'yu z Andriyem Lehkym, 2026 [in Ukrainian].
2. Karas H. Muzychna kultura ukrainskoi diaspory u svitovomu chasoprostori XX stolittia: monohrafiia. Ivano-Frankivsk : Tipovit, 2012. 1164 p. [in Ukrainian].
3. Mukha A. Andriy Ivanovych Lehki. Composers of Ukraine and the Ukrainian diaspora: a guide. Kyiv : Muzychna Ukraina, 2004. P. 174 [in Ukrainian].
4. Paliichuk I. Zhanrovo-styl'ovi osoblyvosti kompozytors'koyi tvorchosti Andriya Lehkoho: vid avanhardu do minimalizmu. *Muzykoznavcha dumka Dnipropetrovshchyny*. Dnipro, 2025. No. 28 (1). P. 230-238 [in Ukrainian].
5. Poliek V. Lehkyi Andrii Ivanovych. [Encyclopedia of Modern Ukraine]. Kyiv : The NASU institute of Encyclopedic Research, 2016 [in Ukrainian].
6. Lehki A. European Minimalism: A Study Of Six European Composers Who Have Incorporated Minimalist Practice, 2023 [in English].
7. Nickleson P. The Names of Minimalism: Authorship, Art Music, and Historiography in Dispute. Ann Arbor, Michigan : University of Michigan Press, 2023. 253 p. [in English].
8. O'Brien K., Robin W. On Minimalism: Documenting a Musical Movement. Oakland, California : University of California Press, 2023. 449 p. [in English].
9. Potter K., Gann K. The Ashgate Research Companion to Minimalist and Postminimalist Music. London, New York : Routledge. Taylor & Francis Group, 2024. 458 p. [in English].
10. Prevendini J. John Dante Prevendini interviews Ukrainian musicologist Andriy Lehki about his undelivered 24 February 2022 lecture, 'Minimalism – The Pathway to Success', 2022. URL: <https://www.classicalmusicdaily.com/2022/03/lehki.htm> [in English].

UDC 78. 421

UNIVERSAL NEOMINIMALISM IN THE CREATIVE WORK OF ANDRIY LEHKI : A CASE STUDY OF PIANO DUET COMPOSITIONS

Nataliia ZUBKO – Senior Lecturer at the Department of Special Piano,
PhD Student at the Mykola Lysenko Lviv National
Music Academy, Lviv, Ukraine

Objective of the Article — to introduce the compositions of Andriy Lehki into the musicological discourse and analyze his neominimalist language within the framework of his genre, which occupies a central position in the composer's contemporary creative development. *Research Tasks*: to identify the leading features of the composer's individual style in his four-hand piano works («Tracing of Time», «Parallels», «Theater of Light») within the context of universal neominimalism. *Research methodology*. The study uses a combination of methods to analyze Lehki's works. We use the historical-logical method to examine how minimalism evolved and was transformed in Lehki's pieces within universal neominimalism. We also use the method of abstraction to identify the main characteristics of the neominimalist style. Comparative analysis helps us understand different periods of his creative works. Interviews provide direct insights into Lehki's creative process. Music-theoretical and intonational analysis help us understand the language he used in his compositions. We also use a hermeneutic approach to interpret the figurative content in his piano ensemble pieces. Finally, we use an artistic reflection method based on the author's experience as a performer in the «Dovhan & Zubko Piano Duo». *The results* reveal a rich tapestry of Lehki's chamber music legacy as a modern composer from the Ukrainian diaspora. The article closely examines the stylistic and technical elements of his recent four-hand piano compositions, created between 2025 and 2026, against the backdrop of his vision of «universal neominimalism». A new stage in his artistic career is identified and justified, with a special focus on the idea of «portrait music» – where the music vividly reflects the personalities and character traits of the performers. This relationship between his compositions and the concert activities of the «Dovhan & Zubko Piano Duo» is also explored. The discussion showcases the main attributes of neominimalism that Lehki employs, such as static harmony, subtle register shifts, and the understanding of time as a form of musical drama, all while maintaining a concise approach that is rich in content. *Novelty*. What makes this study particularly innovative is its pioneering use of the term «universal neominimalism» in relation to Lehki's piano chamber music within Ukrainian musicology. It outlines a new periodization of his work, identifying a «universal neominimalist» phase that follows his achievement of a PhD. The study crystallizes the defining traits of his neominimalist compositions, providing a fresh perspective on his artistic contributions. *The practical significance*. The findings of this article can be integrated into lecture courses covering modern music history, ensemble performances, and the cultural contributions of both the world and the Ukrainian diaspora.

Key words: academic music of the 21 st century, composer's creativity, piano music, piano duet, modern compositional techniques, minimalism, Universal neominimalism, Andriy Lehki, Dovhan & Zubko Piano Duo, Ukrainian diaspora.

Стаття отримана 20.12.2025

Стаття прийнята 15.01.2026

Стаття опублікована 28.05.2026